

Магістр 2 курсу
факультету економічної інформатики ХНЕУ

**КЛАСИФІКАЦІЯ ЯК ОСНОВА ДОСЛІДЖЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Анотація. Доведено необхідність застосування Класифікації видів економічної діяльності в сучасних економічних умовах, зроблено порівняння Класифікації видів економічної діяльності 2010 року з попередніми редакціями.

Аннотация. Доказана необходимость применения Классификации видов экономической деятельности в современных экономических условиях, сделано сравнение Классификации видов экономической деятельности 2010 года с предыдущими редакциями.

Annotation. The article demonstrates the need for Classification of economic activities in the current economic conditions, the Classification of economic activities in 2010 is compared with previous editions.

Ключові слова: економічна ефективність, структура економіки, Класифікація видів економічної діяльності.

У сучасних умовах трансформації економіки України проблема дослідження економічної ефективності функціонування економіки стоїть дуже гостро.

Економічна ефективність є найважливішою узагальнюючою характеристикою результативності суспільного виробництва і, в той же час, характеристикою соціальної ефективності функціонування держави, яка досліджує рівень матеріального та культурного життя населення.

У час, коли економіка України почала поступово виходити з кризового стану, підвищення рівня економічної ефективності є одним з головних шляхів подальшого її розвитку, тому що, перш за все, вона передбачає виробництво більшої кількості суспільного продукту з меншими витратами. Це дозволить досягти основних пріоритетів розвитку, які зазначені в Програмі структурної перебудови України, а саме: підвищення конкурентоспроможності виробництва та збільшення експортного потенціалу держави, посилення соціальної орієнтації економіки, реалізація енергозберігаючої моделі розвитку економіки, технологічне оновлення виробництва, створення ефективних регіональних структур економіки.

Економіка України становить складну систему з великою кількістю підсистем. Однією з головних класифікацій у системі національних рахунків є Класифікація видів економічної діяльності, що пов'язано з переходом України на міжнародні статистичні стандарти. Тому аналіз ефективності видів економічної діяльності є базою проведення будь-якого економічного дослідження на цей момент.

Перехід до нової національної Класифікації видів економічної діяльності, за оцінками фахівців [1; 2], можна розцінювати як революцію у статистиці, адже йдеться про зміну звичних уявлень, виведення методології статистичних розробок на світовий рівень. Теоретичними засадами застосування нової статистичної методології для дослідження економіки країни виступає той факт, що масові процеси, які формують економіку країни, утворюють множину статистичних сукупностей, яким притаманні однакові ознаки.

Запровадження КВЕД (ДК 009-96) в Україні дозволило розпочати роботу з вивчення структури економіки України та її регіонів за видами економічної діяльності, що відповідають міжнародним статистичним стандартам. Це, в свою чергу, дозволило порівнювати структуру економіки України з аналогічними даними інших країн світу, які теж користуються міжнародними статистичними класифікаціями.

Вивчення інвестиційного клімату країни, процесів, пов'язаних із надходженням до країни міжнародних інвестицій, їхнім використанням у певних видах економічної діяльності є ще одним важливим аспектом використання статистичних даних, що характеризують структуру економіки

даних за видами економічної діяльності в аспекті інвестиційної політики може бути корисним при проведенні співставлень на міжнародному рівні.

Однак система статистичних класифікацій не статична і тому, зважаючи на зміни у світовій економіці та суспільстві, виникає потреба в перегляді центральних статистичних класифікацій.

Останній всесвітній перегляд Міжнародної стандартної галузевої класифікації всіх видів економічної діяльності (ISIC) Статистична комісія ООН розпочала в 1999 році. Перегляд зніціювано у зв'язку зі швидким розвитком технологій, особливо у сфері інформаційної та телекомунікаційної діяльності, появою нових типів спеціалізації компаній, поділом праці, новими концептуальними підходами до класифікації професійних і адміністративних послуг. Враховано зростання попиту на більш повну й зіставну інформацію в деяких галузях, які представляють певний інтерес для міжнародних організацій у межах виконання міжнародних програм і державної політики, наприклад, програм щодо охорони довкілля, забезпечення населення питною водою, охорони здоров'я людини тощо, дало змогу поглибити аналітичну роботу.

В Україні з 01.04.2006 р. набула чинності друга редакція Класифікації видів економічної діяльності (ДК 009:2005), розроблена на заміну КВЕД (ДК 009-96) з метою приведення її до відповідності з редакцією 2002 р. європейської статистичної класифікації видів діяльності NACE (Rev. 1).

На сьогодні за наказом Держспоживстандарту [3] затверджено нову Класифікацію видів економічної діяльності (ДК 009:2010), що набула чинності 01 січня 2012 року. КВЕД 2010 створено на основі NACE (Rev. 2), упровадженої Регламентом Європейського парламенту та ради від 20 грудня 2006 року № 1893/2006.

Між КВЕД 2010 та раніше діючими КВЕД (ДК 009-96) та КВЕД (ДК 009:2005) існують суттєві відмінності. Тому доцільним є проведення порівняльного аналізу зазначених редакцій КВЕД (таблиця).

З таблиці випливає, що різниця між структурою КВЕД (ДК 009-96) та КВЕД (ДК 009:2005) є мінімальною, оскільки під час перегляду останньої найбільш важливим фактором була визначена вимога неперервності.

У КВЕД (ДК 009:2005) було додано 2 розділи, 2 групи; 1 клас знятий і 13 класів додано; 155 підкласів зняті та 2 – додано.

У КВЕД 2010 внесено значні зміни в деталізації розділів та формуванні нових класифікаційних угруповань. Так, кількість секцій КВЕД збільшилась з 17 до 21, а кількість розділів – з 62 до 88. Вказане збільшення кількості позицій класифікації значною мірою стосується сфери послуг. На відміну від попередніх редакцій, КВЕД 2010 не має рівня підсекції через відсутність такого рівня в базовій класифікації NACE (Rev. 2). За результатами перегляду у КВЕД також немає рівня підкласу, що зумовлено значною деталізацією класів у NACE. З огляду на це, КВЕД є національною класифікацією, ідентичною базовій міжнародній статистичній Класифікації видів економічної діяльності ЄС – NACE (Rev. 2).

Таблиця

Порівняння структур КВЕД (ДК 009-96), КВЕД (ДК 009:2005) та КВЕД (ДК 009:2010)

Секції	КВЕД (ДК 009-96)					Секції	КВЕД (ДК 009:2005)					Секції	КВЕД (ДК 009:2010)		
	підсекції	розділи	групи	класи	підкласи		підсекції	розділи	групи	класи	підкласи		розділи	групи	класи
A		2	6	14	16	A		2	6	14	15	A	3	13	39
B		1	1	2	5	B		1	1	2	2	B	5	10	15
C	2	5	13	16	33	C	2	5	13	16	20	C	24	95	230
D	14	23	103	241	341	D	14	23	103	242	278	D	1	3	8
E		2	4	4	9	E		2	4	7	7	E	4	6	9
F		1	5	17	41	F		1	5	17	26	F	3	9	22
G		3	19	77	129	G		3	19	79	104	G	3	21	91
H		1	5	9	15	H		1	5	8	9	H	5	15	23
I		5	14	21	35	I		5	14	21	30	I	2	7	8
J		3	5	12	20	J		3	5	12	12	J	6	13	26
K		5	23	36	48	K		5	23	39	45	K	3	10	18
L		1	3	10	22	L		1	3	10	17	L	1	3	4
M		1	4	6	8	M		1	4	6	8	M	7	15	19

N		1	3	7	14	N		1	3	7	10	N	6	19	33
O		4	12	28	35	O		4	12	30	33	O	1	3	9
P		1	1	1	1	P		3	3	3	3	P	1	6	11
Q		1	1	1	1	Q		1	1	1	1	Q	3	9	12
												R	4	5	15
												S	3	6	19
												T	2	3	3
												U	1	1	1
17	16	60	222	502	773	17	16	62	224	514	620	21	88	272	615

Таким чином, основними змінами, які відбулись у КВЕД 2010 є:

збільшення позицій вищого рівня;

відсутність рівня підсекцій (як в NACE Rev. 2 та ISIC Rev. 4);

розширення загальної деталізації;

відсутність кодових позначень для національного рівня;

нові концепції:

а) нові секції для інформаційно-телекомунікаційного сектору, сектору водопостачання, каналізації та утилізації відходів;

б) посилення деталізації для класифікації професійних, технічних та комерційних послуг, адміністративних і допоміжних послуг, послуг у сфері нерухомості, оренди та лізингу, послуг у сфері мистецтва й організації дозвілля;

в) краще описана "екологічна" діяльність;

г) багато мікрозмін;

д) нові правила щодо вертикальної інтеграції;

е) аутсорсинг (діяльність замовників та підрядників).

Виходячи з цього, статистичне забезпечення управління збалансованістю, пропорційністю та ефективністю видів економічної діяльності вимагає ґрунтовного та точного знання механізму діяльності класифікацій, притаманних йому закономірностей та тенденцій функціонування і розвитку.

Наук. керівн. Серова І. А.

Література: 1. Осауленко О. Г. Статистика України в сучасних умовах: проблеми та перспективи / Осауленко О. Г. // Проблеми статистики : зб. наук. праць. – К. : НДІ статистики Держкомстату України, 2000. – Вип. 2. – С. 6–13. 2. Парфенцева Н. О. Международные и национальные статистические классификации: методология, опыт, проблемы / Парфенцева Н. О. / НИИ статистики Госкомстата Украины. – К., 2000. – 355 с. 3. Наказ Держспоживстандарт (наказ від 11 жовтня 2010 року № 457 із змінами від 29 листопада 2010 року

№ 530). 4. Про державну статистику : Закон України від 13.01.2011 р. № 2938-VII. 5. Білоцерковець О. Г. Структурна гармонізація економіки України як чинник економічного зростання / О. Г. Білоцерковець, Т. В. Бурлай, Н. Ю. Гончар / за ред. д.е.н. І. В. Крючкової. – К. : Експрес, 2007. – 520 с. 6. Ішук Я. В. Економічна сутність видів економічної діяльності та завдання їх статистичного вивчення : збірник наукових праць молодих вчених та аспірантів / Ішук Я. В. – Вип. 7. – К. : КНЕУ, 2001. – С. 265–275.